

sammen om et bedre miljø

hias

årsrapport 2007

Eid av Hamar, Løten, Ringsaker og Stange kommuner

1974 Stiftet med bakgrunn i Mjøsaksjon

1977 Avløpsrenseanlegg tatt i bruk

1987 Vannverk og renovasjonsordning tillagt Hias

1991 Driftsassistanse for renseanlegg i fylket etablert

Forsyning av Mjøsvann til Løten

1998 Driftsassistanse for vannverk i fylket etablert

Innhold

Til å stole på	4
Miljø og klima	6
Organisasjon og administrasjon	10
Vann	12
Avløp	14
Renovasjon	16
Selskapskontroll	18
Brukerundersøkelse	19
Klipp fra Hias Avis:	
<i>Bjarne går fra borde</i>	20
<i>Resirkulert hus på Heggvin</i>	21
<i>Renseanleggene redder Mjøsa</i>	22
<i>UV-bestråling også i Stange</i>	23
Styrets beretning 2007	24
Resultatregnskap	28
Balanse	29
Noter	30
Revisjonsberetning	39

Produsert på resirkulert papir
Design: idé trykk as, Hamar
Prosjektledelse og redaksjonell bistand: Hias IKS
Foto: HA-Foto, Trond Lillebo, Helge Hagen, Ivar Helleberg,
 idé trykk as, Hias IKS
Trykk: idé trykk as, Hamar
Innbinding: Gjøvik Ferdiggjøring

sammen om et bedre miljø

Til å stole på

Hias har lagt nok et godt og aktivt år bak seg. Vi har levert tjenester i samsvar med målsettingene for selskapet. Vi har også i 2007 tilfredsstilt alle krav i henhold til konsesjoner og forskrifter, og nådd våre økonomiske mål.

Siden Hias er sertifisert etter ISO 14001, var det ekstra hyggelig at Teknologisk institutt gjennom sin årlige revisjon igjen kunne konstatere 0 avvik i våre miljørutiner.

Ethvert selskap med respekt for seg selv har et verdigrunnlag som de ønsker at virksomheten skal bygges rundt. For Hias har representantskapet etter en bred prosess vedtatt at selskapets verdigrunnlag skal hvile på tre fundament: miljøbevisst, handlekraftig og troverdig. Det er slik selskapet ønsker å fremstå og bli gjenkjent, men det hjelper lite med slike

fine ord hvis omverden mener noe annet. I 2007 har vi gjennom to undersøkelser, en selskapskontroll og en kundetilfredshetsundersøkelse, fått bekreftet at også omverdenen i stor grad opplever oss slik.

For første gang ble det gjennomført en såkalt selskapskontroll. Våre eiere ønsket en systematisk gjennomgang av selskapets virksomhet. Til å forestå kontrollen engasjerte kontrollutvalgene i kommunene KPMG, et stort internasjonalt revisjonsselskap, som utførte selve revisjonsarbeidet. Jeg er både stolt og glad for at det ikke ble funnet forvaltningsmessige avvik i forhold til de rammebetingelser vi arbeider innenfor. Konklusjonen fra KPMG var svært hyggelig i det de kunne registrere en struktur og ryddighet i Hias som langt oversteg landsgjennomsnittet.

I 2007 ble Sentio Research Norge AS for andre gang engasjert til å gjøre en ny forbrukerundersøkelse. Forrige undersøkelse ble gjort i 2004. Målet er å øke kunnskapen om hvordan brukerne oppfatter renovasjonsordningen i vår region. Vi har lenge ligget i Norges-toppen når det gjelder utsorteringsgrad, og har således hatt en god indikasjon på at ordningen fungerer godt. Dette ble bekreftet på nytt, og igjen hadde vi skåret høyt i forhold til landsgjennomsnittet for kundetilfredshet, med en poengsum på 766 av 1000 oppnåelige. Den fjerde beste målingen noen sinne i følge Sentio. På omdømme samlet, der totalintrykk, miljøbevissthet, samfunnsansvar og økonomisk

drift ble målt, lå Hias langt over benchmarken for offentlig sektor og også disse, de beste Sentio noen sinne hadde målt.

Et kommende deponiforbud er bakgrunnen for at det for tiden arbeides med å få til et avfallsforbrenningsanlegg på Trehørningen. Anlegget skal produsere fjernvarme til Hamar, og damp og strøm til Norsk Protein. Tanken er at alt restavfall fra hele mjøsregionen skal behandles her. Samtidig arbeides det også med planer om et biobrenselanlegg på Gjøvik med samme formål. Råstoffet til dette anlegget vil være alt returvirke (trevirke), som samles inn i samme region. Får en til en slik løsning, vil mjøsregionen få en komplett og kortreist avfallsløsning der råstoffet utnyttes lokalt og bidrar til verdiskapning og ny alternativ energi.

Andre utfordringer er veksten i avfallsmengder. I avfallsplanen, vedtatt av kommunestyrene for perioden 2006-2010, er det nedfelt at avfallsmengden fra husholdninger i regionen ikke skal øke mer enn den økonomiske veksten målt i brutto nasjonalprodukt. I 2006 så det positivt ut da økningen fra året før var tilnærmet 0. I 2007 er derimot økningen nær 14%. En stor del av økningen skyldes hageavfall, men det har også vært en klar økning i de fleste andre fraksjonene. Vi tolker dette som et resultat av vårt forbruksmønster, der «kjøp, bruk og kast mentaliteten» i stor grad råder. Vi er blitt mindre bevisst på å kjøpe kvalitetsvarer som holder, og på å vurdere hva vi egentlig trenger. Dette er i stor grad ressursløseri, fordi all produksjon og destruksjon medfører CO₂-utslipp. I tillegg vil håndteringen av den økte avfallsmengden gjenspeile seg i økte renovasjonsavgifter.

*«Hias bistår i dag kommunene
i Hedmark med kompetanse.
Å bygge videre på denne
kompetansen kan bli et viktig
verktøy både for regionen og
for hele fylket.»*

Miljø og klima

Året 2007 ble året da klimaforandringer virkelig ble satt i fokus både nasjonalt og internasjonalt. Nye rapporter viste at de menneskeskapte klimaendringene var større enn tidligere antatt.

I den store sammenhengen kan enkeltindividets mulighet til å påvirke oppleves som liten, men de fleste vet innerst inne at jo flere som bidrar, jo større blir virkningen. Gode eksempler på enkeltindividers innsats for å redusere klimautslippene er kildesortering av avfall og redusert forbruk. At avfallsmengdene stadig øker er et tegn på at også forbruket øker.

Å påvirke folks forbruksmønster og holdninger er ingen lett oppgave, men vi prøver likevel, blant annet ved å iverksette kampanjer, gi ut relevant informasjon og gjennomføre skoleopplegg med besøk på våre anlegg.

Å arbeide for å unngå utslipp til vann, jord og luft er et arbeid som ingen ende har. Det handler om mye mer enn godt tilrettelagte tekniske løsninger. Det handler like mye om kommunikasjon og kunnskapsoverføring for å påvirke folks holdninger.

«I den store sammenhengen kan enkeltindividets mulighet til å påvirke oppleves som liten, men de fleste vet innerst inne at jo flere som bidrar jo større blir virkningen.»

Visjon

Selskapets visjon er «et skritt foran».

Verdigrunnlag

Selskapet legger vekt på å være:

- miljøbevisst
- troverdig
- handlekraftig

Hovedmål

HIAS SKAL:

- Utvikle og levere VAR-tjenester som gjør Hamar-regionen attraktiv for miljøbevisste innbyggere og bedrifter
- Være en kunnskapsformidler i miljøspørsmål knyttet til vann, avløp og renovasjon
- Ha fokus på økonomi
- Utnytte sin kompetanse til å skape verdier for eierne gjennom næringsutvikling i og utenfor regionen
- Være en attraktiv arbeidsgiver.

Nøkkeltall Hias IKS

	2007	2006	2005
Omsetning	125,7 mill. kr	117,3 mill. kr	111 mill. kr
Resultat	5,0 mill. kr	5,6 mill. kr	7,0 mill. kr
Selvkostgrad dette året	95,6%	97,9%	100%
Selvkostgrad akkumulert fra 2003	93,6%	97,9%	100%
Investeringer	26,6 mill. kr	17,9 mill. kr	24,8 mill. kr
Egenkapitalprosent	64,3%	62,9%	67%
Likviditetsgrad	2,7	3,6	2,8
Andel administrasjonskostnader	8,6	7,9	8,5
Antall fast ansatte 31.12.	55	57	56

Omsetning 2007

Vann	15,9 mill. kr
Avløp	33,6 mill. kr
Renovasjon	67,8 mill. kr
Driftsassistansen	2,7 mill. kr

Annen virksomhet

DRIFTSASSISTANSEN I HEDMARK

Hias er ansvarlig for virksomheten Driftsassistansen i Hedmark. Virksomheten omfatter både direkte kompetanseeffort til den enkelte kommune og generelle oppgaver som arrangement av fagtreff, datainnlegging og rapportering.

Virksomheten drives til selvkost av Plan og rådgivning, – en intern avdeling i Hias med høy ingeniørkompetanse. Totalt utgjør driftsassistanse-virksomheten tre årsverk, og avtalen er løpende til den sies opp.

Næringsvirksomhet

HIAS NÆRING AS

Den kommersielle aktiviteten til Hias er samlet i et holdingselskap – Hias Næring AS. Dette betyr at Hias IKS er rendyrket til å inneholde lovregulerte og ikke skatteposisjonerte aktiviteter og selskaper.

Omsetning Hias Næring AS	0,0 mill. kr
Årsoverskudd før skatt	1,3 mill. kr

HIAS MILJØPARTNER AS

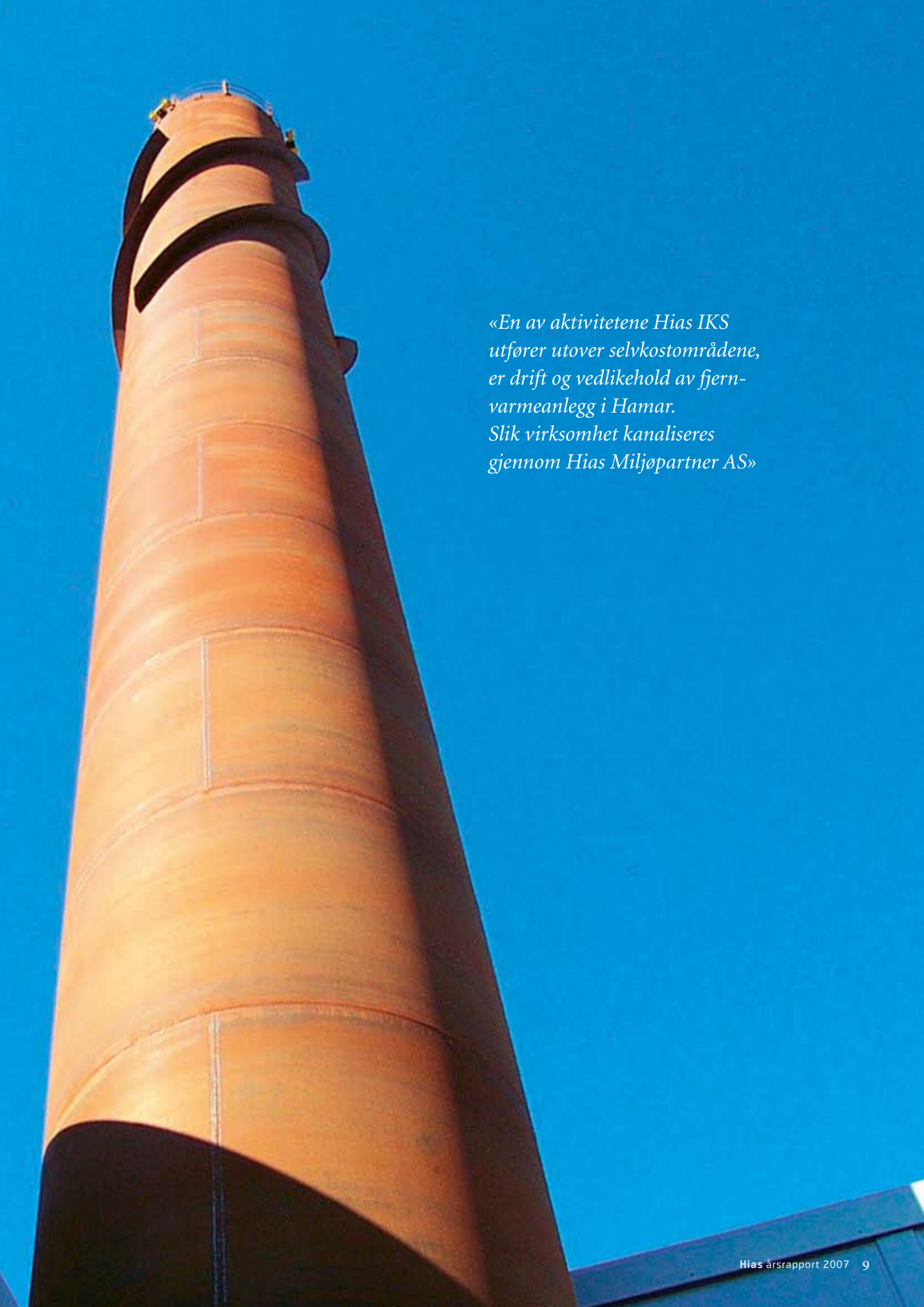
Hias Miljøpartner AS er et heleid datterselskap av Hias Næring AS. Gjennom dette selskapet kanaliseres virksomhet utført av Hias IKS utover selvkostområdene. I 2007 har virksomheten bestått av en avtale med Hamar-regionen Fjernvarme AS om drift og vedlikehold av deres fjernvarmesentral med tilhørende anlegg. Nytt i 2007 var varmesentral på Storhamar. I 2007 er salget av Molok overdratt til Østlandet Gjenvinning AS, men Hias Miljøpartner AS vil fortsatt ha provisjoner av salget i Hias-området til sommeren 2009. Andre aktiviteter i 2007 er salg av drifts- og vedlikeholdssystem til kommunene i Nord-Østerdalen, og rådgivningstjenester solgt av Hias Plan og rådgivning.

Omsetning Hias Miljøpartner AS	3,4 mill. kr
Årsoverskudd før skatt	0,5 mill. kr

HIAS DRIFT AS

Hias Drift AS er et heleid datterselskap av Hias Næring AS. Plastsorteringsanlegget som ble satt i drift i 2005, ble avvirket i 2007. Dette skyldtes at ny teknologi gjør det mulig å få til en vesentlig bedre gjenvinning enn det som var mulig i anlegget på Heggvin. Aktiviteten i selskapet består nå av utleievirksomhet til Hias IKS.

Omsetning Hias Drift AS	11,4 mill. kr
Årsoverskudd før skatt	2,3 mill. kr

A tall, orange industrial chimney or smokestack is the central focus of the image, extending from the bottom left towards the top center. The chimney has a textured surface and several horizontal bands or sections. At the top, there is a small platform with some equipment. The background is a clear, bright blue sky. The overall composition is a low-angle shot, making the chimney appear very tall and imposing.

«En av aktivitetene Hias IKS utfører utover selvkostområdene, er drift og vedlikehold av fjernvarmeanlegg i Hamar. Slik virksomhet kanaliseres gjennom Hias Miljøpartner AS»

Organisasjon og administrasjon

REPRESENTANTSKAPET:

Kristen Bartnes, ordfører
Frøydis Elisabeth Sund, varaordfører
Inger Kristin Sletten
Tor Inge Martinsen
Riitta Helgestad
Arne Frogner
Morten Saxrud
Bente Anita Brustad
Kristian Engevoid
Helle Norunn Tenningsås
Bjørn Simensen
Christian Haugen
Odd-Hermann Roel Børke
Knut Erik Villumstad
Ragnar Reiersen

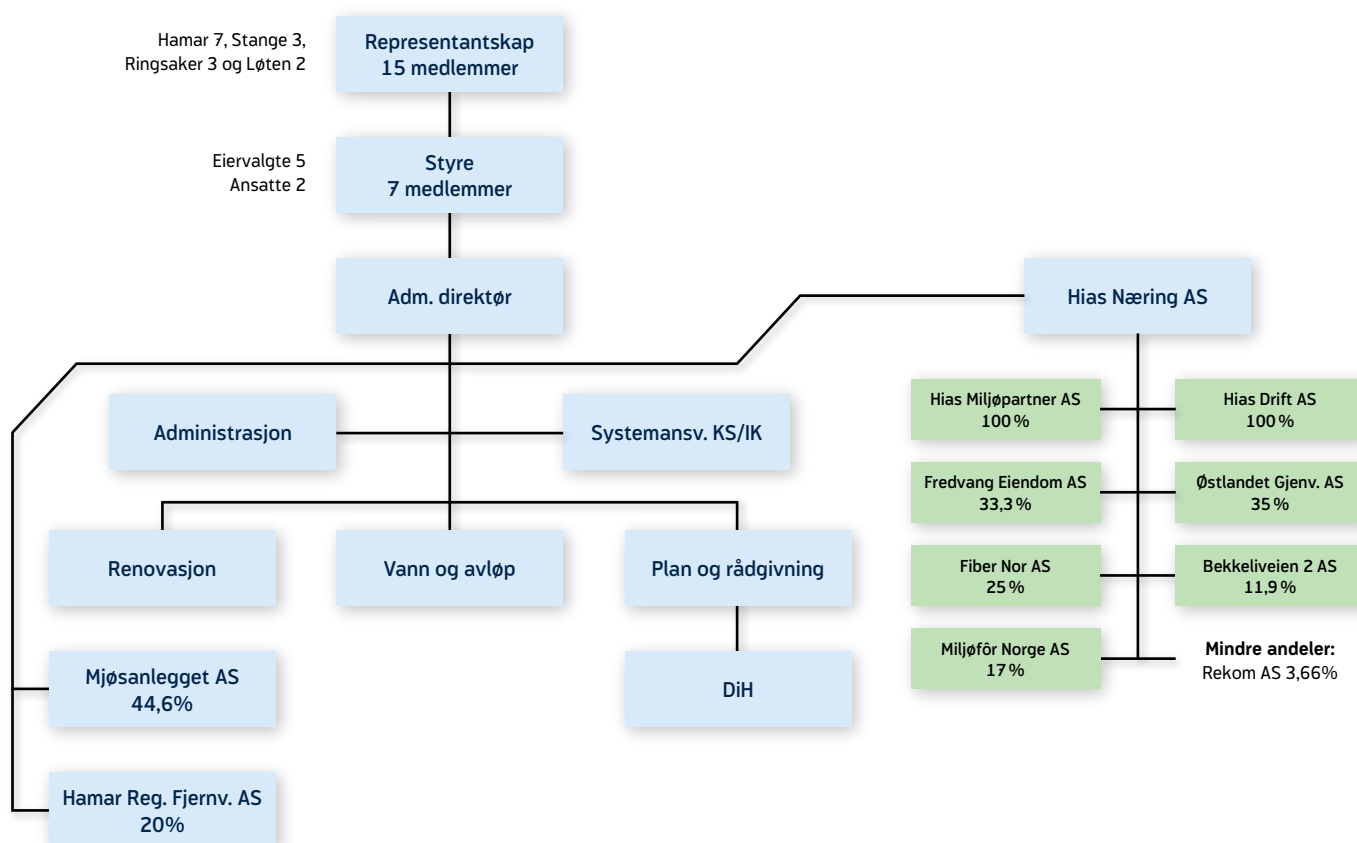
Stange
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Stange
Stange
Ringsaker
Ringsaker
Ringsaker
Løten
Løten

STYRET:

Jan Tyriberget, *leder*
Morten Finborud, *nestleder*
Kristin Malonæs
Kjersti Hoff
Ole Johan Hjelmstad
Roy Rindal
Elisabeth Kirkeby

ADMINISTRASJON:

Ernst Øygarden *adm. direktør*
Bjørn Erik Jønsberg *renovasjonssjef*
Ove Sander *vann- og avløpssjef*
Terje Wikstrøm *plansjef*
Grethe Olsbye *administrasjonssjef*

Vann

Status 2007

Visste du at...

...Hias IKS forsyner 49.000 personer, offentlig virksomhet og næringsliv med vann?

...Hias IKS leverte 5,6 mill. m³ vann til kommunene Hamar, Stange, Løten og Ringsaker?

...Hias IKS leverer vann fra to behandlingsanlegg, ett i Hamar og ett i Stange?

...det arbeider 18 personer med drift og vedlikehold av vann-, avløp- og fjernvarmeanlegg i Hias IKS, i tillegg til 3 lærlinger på automatiker- og industrimekanikerfagene?

Måloppnåelse

NOK VANN

Hias har levert den vannmengden kommunene har behov for.

GODT VANN IHT. FORSKRIFTER OG ANBEFALINGER

Hias har levert godt vann iht. forskrifter og anbefalinger i 2007.

Det har vært 4 tilfeller av avvik i analyser av rentvann fra behandlingsanleggene i forhold til bakteriologisk kvalitetskrav fastsatt i Drikkevannsforskriften. Uttatte kontrollprøver viste tilfredsstillende kvalitet.

Analyser av rutineprøver tatt på kommunenes og Hias sitt nett har vist 8 avvik fra Drikkevannsforskriftens kvalitetskrav. Også her viste uttatte kontrollprøver tilfredsstillende kvalitet.

SIKKER VANNFORSYNING

Kommunene som drifter Hias sine vannledninger har rapportert om 2 brudd på disse ledningene i 2007. Leveransen av vann fra Hias sine anlegg har vært stabil i 2007.

Viktige hendelser og aktiviteter i 2007:

- Etter mange forsinkelser som følge av tidkrevende prosesser med avtaler med grunneiere, påvisning av fornminner og koordinering med Statens Vegvesen er anleggsarbeidene med videreføring av sammenknytningen av forsyningsnettene på Hamar og Stange nå i gang med ledningsetapper over Tokstad og fra Skolevegen til Arstad. Dessuten er byggingen av Arstad pumpestasjon under arbeid.
- Ny hovedsentral for overvåking av anleggene er montert og under uttesting.

Avløp

Status 2007

Visste du at...

... Hias IKS har renset 6,5 mill. m³ avløp fra kommunene Hamar, Løten, Stange og Ringsaker i 2007?

... avløpet er renset for 226 tonn med søppel som er kjørt til Heggvin og 3000 tonn tørrstoff med slam, før det rensede avløpsvannet er ført ut i Mjøsa?

... i slambehandlingen er slammet omdannet til 1,3 mill. m³ biogass og 7000 tonn Biomasse med 48 tonn fosfor som gjør det ettertraktet som gjødsel og jordforbedring i jordbruket?

... biogassen nyttes til oppvarmingsprosessen i slambehandlingen samt produksjon av 1,6 mill kWh elektrisk energi, tilsvarende forbruket i 70 boliger?

... 749 skoleelever har besøkt avløpsrenseanlegget i 2007?

Måloppnåelse

RENSEKRAV OG KONSESJON

Myndighetenes krav til utslipp og tap via overløp på maks 2% er oppfylt. Registrerte overløp utgjorde 0,2% av den totale avløpsmengden.

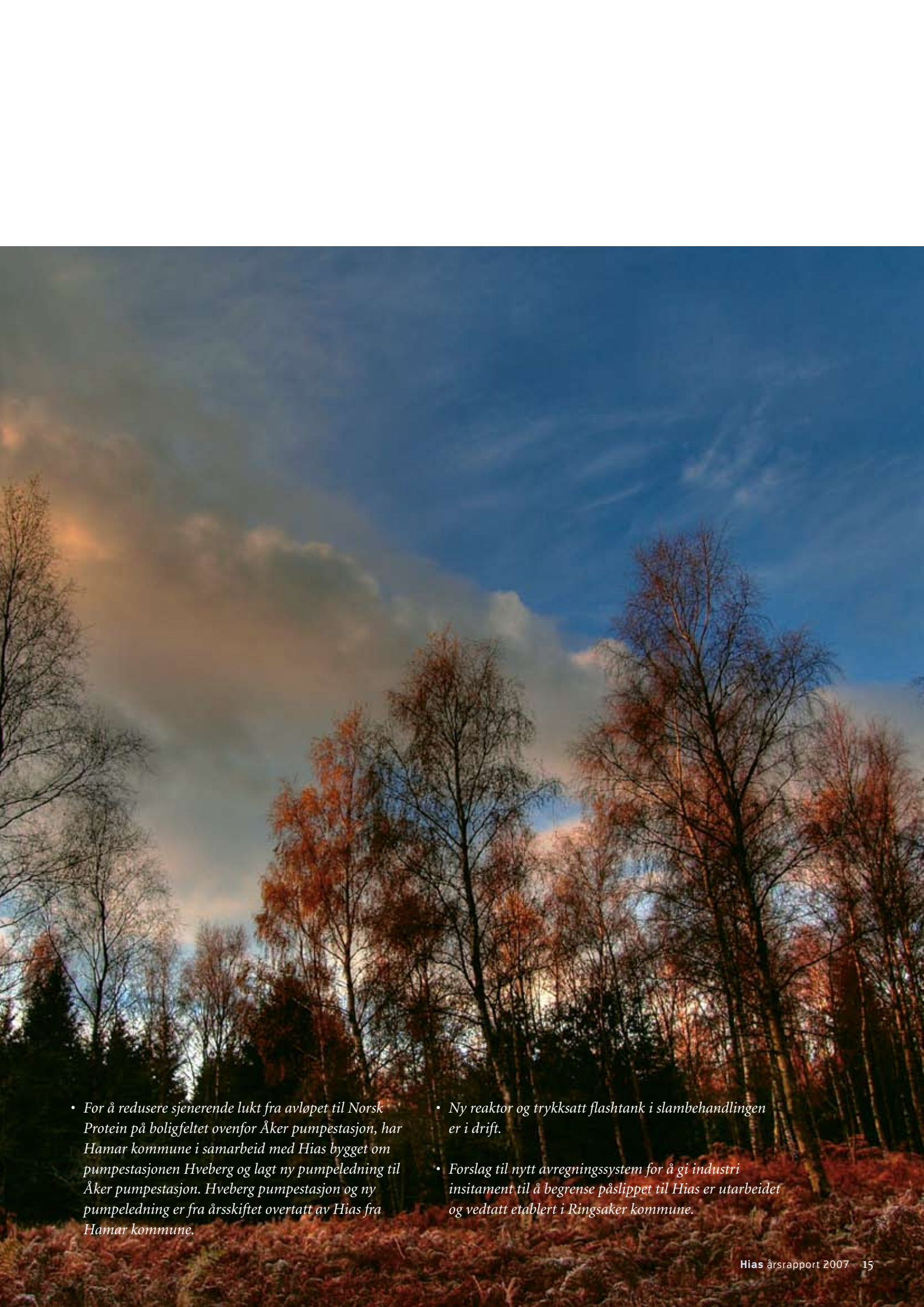
Rensekravene i henhold til utslippstillatelsen er i 2007 overholdt for alle parametere på tross av fortsatt økning av tilført organisk materiale (KOF).

Kvaliteten av behandlet slam (Biomasse) har overholdt gjødselvareforskriftens kvalitetskrav til klasse II, som kan disponeres til jordbruk. Gjødselvareforskriftens krav om minimum 25% tørrstoff i Biomassen er ikke overholdt.

Viktige hendelser og aktiviteter i 2007:

- For å frigjøre kapasitet til rensing av avløp er det igangsatt tiltak for å begrense belastningen av avløpsrensingen med returstrømmer fra slambehandlingen. Det gjennomføres forsøk med tanke på ytterligere begrensning av belastningen med returstrømmer.

- For å redusere sjenerende lukt fra avløpet til Norsk Protein på boligfeltet ovenfor Åker pumpestasjon, har Hamar kommune i samarbeid med Hias bygget om pumpestasjonen Hveberg og lagt ny pumpeledning til Åker pumpestasjon. Hveberg pumpestasjon og ny pumpeledning er fra årsskiftet overtatt av Hias fra Hamar kommune.

- Ny reaktor og trykksatt flashtank i slambehandlingen er i drift.
- Forslag til nytt avregningssystem for å gi industri insitament til å begrense påslippet til Hias er utarbeidet og vedtatt etablert i Ringsaker kommune.

Viktige hendelser og aktiviteter i 2007:

- *Det er laget en TV-serie på 6 episoder om kildesortering i samarbeid med GLØR, GLT og TV-Innlandet. Serien ble sendt høsten 2007.*
- *Opplegget med Ella Miljøbil – som besøkte skoler og reiste rundt i nærområdet for å sette fokus på farlig avfall, ble avsluttet våren 2007. Prosjektet samlet inn 20 tonn med farlig avfall.*
- *Renovasjon av fritidsseiendommer er innført i Hamar, Løten og Stange. Det er opprettet bringepunkter der fritidsseiendommene ikke ligger langs eksisterende renovasjonsruter. Ordningen er enda under utvikling.*
- *Søknaden om konsesjon for drift av deponiet er revurdert som følge av et prosjekt der framtidige aktiviteter på Heggvin har blitt vurdert.*
- *Det er laget et system for elektronisk datafangst. I en database vil fraksjonsvolumer, analyseresultater fra sigevann og meteorologiske data fra deponiet bli lagret. Systemet skal gjøre det enklere å generere rapporter og analyser på avfallsfraksjoner og miljøparametre.*
- *Det er gjennomført en kundetilfredshetsundersøkelse for renovasjon med resultater helt i norgestoppen. Hias har oppnådd en samlescore på 726 av 1000 oppnåelige poeng. Det er den fjerde beste målingen noensinne målt av Sentio.*

Renovasjon

Status 2007

Visste du at...

...Hias håndterer avfallet for mer enn 85.000 personer?

...innbyggerne i Hamar, Løten, Ringsaker og Stange sorterte i 2007 ut 79 % av avfallet til gjenvinning?

...at 757 tonn gjenvunnet emballasjeplast tilsvarer 1514 tonn olje spart for 2007?

...at Heggvin avfall og gjenvinning er 20 år i 2008?

Måloppnåelse

Utdrag fra mål i avfallsplan gjeldende fra 2006–2010:

- Økningen i mengde husholdningsavfall skal være lavere enn den økonomiske veksten, målt som brutto nasjonalprodukt (BNP).
- Andel utsortert avfall til gjenvinning skal være minst 80 % av vekten av total innsamlet mengde husholdningsavfall (2010).
- Energien i restavfallet skal utnyttes, enten ved forbrenning eller på annen måte som gir tilnærmet samme energiutnyttelse.
- Innsamlet mengde farlig avfall skal øke, både fra husholdninger og næringslivet.
Restavfall skal ikke inneholde farlig avfall.
- Brukertilfredsheten målt som kundetilfredshetsindeks på kommunenivå skal være minst 75 ved slutten av planperioden.
- Gebyrene skal ikke være høyere enn i andre kommuner som tilbyr en sammenlignbar renovasjonsordning, det vil si høy grad av kildesortering.

Status i forhold til noen av målene:

- Den totale mengden husholdningsavfall har økt med 14 %. Dette er hovedsakelig hageavfall. BNP har økt med 2,2 %. Innsamlet restavfall er lik 2006. Restavfall fra gjenvinningsstasjonene har økt med 4,4 %. Det gir en samlet økning i restavfall på 1,5 %.
- Utsortering til gjenvinning økte fra 76 til 79 %. Volumet på gjenvinnbare fraksjoner har økt med 21%. Hageavfall har alene en økning på 47 %.
- Det ble samlet inn 916 tonn farlig avfall i 2007, fordelt på 300 tonn miljøfarlig avfall og 616 tonn impregneret virke. Det er en økning fra 2006 på hhv. 3,4 % og 20,8 %. Totalt en økning på 14,5 %
- Gebyrgrunnlag per årsinnbygger. (Tall fra Kostra/SSB)

Hias	652 kr
Sjør	901 kr (+38 %)
GLØR	762 kr (+17 %)
GLT	701 kr (+8 %)
Hedmark	693 kr (+6 %)
Norge	688 kr (+6 %)

En 140 l beholder koster i Oslo 2062,29 kr.
I Hamar 1675,00 kr (23 % billigere).

Foto: Ivar Helleberg

Hias – ryddig og med god kontroll

I sin utøvelse av eierrollen av Hias IKS, gjennomførte selskapet KPMG våren 2007 en selskapskontroll på oppdrag fra kontrollutvalgene i de fire eierkommunene. Resultatet av kontrollen viser at Hias IKS drives ryddig og strukturert.

Formålet med selskapskontrollen var å gi kontrollutvalgene i Hamar, Løten, Stange og Ringsaker en vurdering av hvordan kommunene utøver sin eierrolle overfor Hias, om selskapet drives i tråd med lover og regler for selvkost, om eierrollen utøves i samsvar med vedtak i de respektive kommunestyrer, og hvordan selskapets prisutvikling har vært, og hvordan Hias arbeider med etikk og omdømme.

KPMG er et internasjonalt revisjonsselskap med godt renommé. Under selskapskontrollen var det svært lite de kunne sette fingeren på, og i sin oppsummering av arbeidet sier KPMG: «Vi vil gjerne bemerke at vi har observert en struktur og ryddighet omkring den informasjonen vi har etterspurt, som i betydelig grad overstiger gjennomsnittet av det vi opplever på dette området i andre virksomheter. Dette gjelder både privat og offentlig sektor og med et nasjonalt perspektiv.»

På grunnlag av selskapskontrollen som KPMG har gjennomført, kan både kommunene som eiere og innbyggerne være trygge på at selskapet Hias IKS blir drevet med god kontroll og på en ryddig og lovmessig måte.

Brukerundersøkelse

I en brukerundersøkelse som ble gjennomført våren 2007, svarte kundene til Hias at de er meget tilfreds med renovasjonsordningen.

De er mest tilfreds med renovatøren sitt arbeid ved henting av avfall, men de gir også selskapet bra skår når det gjelder gjenvinningsstasjoner, informasjon, kundeforholdet totalt sett, servicen, kildesorteringen og oppsamlingssystemet for det daglige avfallet.

Hias skåret bedre eller likt med snittet for Norge på samtlige av disse punktene. Det er også en forbedring på de fleste områder sammenlignet med undersøkelsen som ble gjennomført i 2004.

KOSTNADER OG OMDØMME

Kundene er minst tilfreds med kostnadene forbundet med renovasjon og hentefrekvensen. På disse punktene skåret Hias under snittet for Norge. Når det gjelder omdømmet til Hias viser svarene at selskapet har et godt omdømme når det gjelder miljøbevissthet. Selskapet oppnådde også forholdsvis god skår når det gjaldt økonomi/lønnsomhet, men skåret noe lavere på samfunnsansvar/moral. På spørsmål om totalinntrykket av Hias oppnådde selskapet en god skår på 71.

GODE KILDESORTERERE

Undersøkelsen viste at kundene til Hias kildesorterer i noe større grad enn folk i Norge generelt, og de har også noe større tiltro til at det kildesorterte avfallet faktisk blir resirkulert.

SMÅSAMLERER OG GJENVINNINGSTASJONER

Kundene er fornøyd med småsamlingsordningen, kun 9 prosent er «lite» eller «svært lite fornøyd» med denne ordningen. Når det gjelder gjenvinningsstasjonene viser svarene at kundene til Hias er meget tilfreds med servicen fra betjeningen. De er også fornøyd med skilting og informasjon, mens åpningstidene skåret noe lavere. Undersøkelsen viste at hele 93 prosent av kundene leverte farlig avfall på gjenvinningsstasjonene.

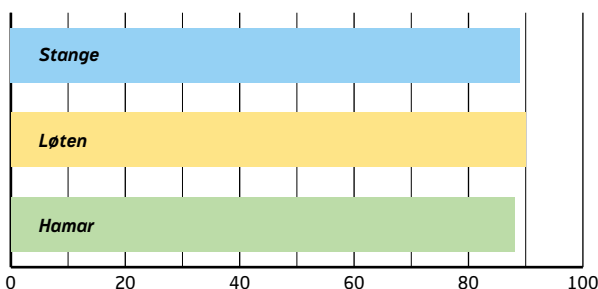
HENTING AV PAPIR

28 prosent av kundene var «svært» eller «ganske interessert» i å få papiret hentet hjemme hos seg dersom det medfører at renovasjonsgebyret øker med kr 200,-. 14 prosent har svart «både og», mens 58 prosent har svart at de er «svært lite» eller «lite interessert» i dette tilbudet.

INFORMASJON OG INTERNETTBRUK

49 prosent av kundene hadde lest Hias-Avisa, og disse var i stor grad fornøyd med innholdet og informasjonen i den. 13 prosent av kundene hadde brukt hjemmesiden på internett for informasjon om renovasjonsordningen. Selv om det er en stor andel som ikke har benyttet disse hjemmesidene for informasjon, er det likevel få som ikke vet at de eksisterer. Av de som har benyttet disse sidene mener 37 prosent at det var «ganske» eller «svært vanskelig» å hente den informasjonen de trengte om renovasjonsordningen.

I HVOR STOR GRAD KILDESORTERER DU OG DIN HUSSTAND?

På en skala fra 0 til 100, hvor 0 vil si «i svært liten grad» og 100 vil si «i svært stor grad», viste svarene fra husstandene i kommunene Hamar, Løten og Stange, at de er svært gode kildesortere med en skår på 88 av 100 poeng. Det er 15 prosentpoeng bedre enn gjennomsnittet i Norge, og det beste Sentio noensinne har målt. Det betyr også at disse innbyggerne gjør en viktig innsats for å redusere klimautslippene.

Bjarne går fra borde

Pensjonist Bjarne Bratlie har hatt 462 omvisninger for Hias.

*Bjarne Bratlie legger inn årene!
Etter 15 år som omviser på avløps-
renseanlegget i Ottestad, pensjonerer
han seg fra pensjonistjobben.*

I løpet av disse åra har han gjennomført 462 omvisninger og spredt det glade budskap om avløpsrensing til 8784 personer!

Tallene er hentet fra Bratlies egen statistikk. Den er til å stole på. Som bankansatt i daværende DnC i 43 år har han sans for tall. Men han har like stor interesse for miljø-saker, og derfor meldte han sin interesse i 1992 da Hias ville ha en pensjonist til å informere skoleklasser, barnehager og pensjonistforeninger om hva som skjer med avløpsvannet, før det slippes ut i Mjøsa igjen.

– Egentlig ville de vel ha en gammel lærer eller ingeniør. I stedet ble det en bankmann. Kanskje var det tittelen min, soussjef, som ga dem de riktige assosiasjonene, smiler Bratlie, som uttrykker stor stolthet over avløpsrenseanleggets virksomhet.

– Ungdom i dag er veldig opptatt av miljø, og jeg må si jeg har vært stolt over å kunne vise dem rundt i Norges største renseanlegg og distriktets både største og viktigste miljøbedrift.

– Starten på omvisningskarrieren var vel litt så som så. Jeg stilte som krav at jeg skulle få være med på tre omvisninger før jeg tok fatt selv. Men på den første omvisningen fulgte jeg en stor pensjonistforening fra Løten. De var så mange at omviseren fant ut at han ville dele gruppa i to. «Ta deg av baktroppen, bare gjenta det jeg sier», sa han. Men så var de så mange – og så trege – at da jeg åpnet ei dør, var fortroppen forsvunnet. Så der sto jeg og måtte kaste meg uti, smiler Bratlie, som tror det kan være lurt å gi seg når han møter lærere for både sjette og sjuende gang. Nå skal HIL-huset prioriteres. Som «hussjef» har han mer enn nok å gjøre med dugnader og vedlikehold. Det skal den andre pensjonisttilværelsen brukes til. Han er jo tross alt bare 79.

Hias takker Bjarne Bratlie for innsatsen, og for å ha bidratt til å skape miljøengasjement hos mange unge hedmarkinger.

Huset bak renovasjonssjef Bjørn Erik Jønsberg ser kanskje ikke uvanlig ut, men det er bygget av gjenvunnet plast, glass og sagflis.

Også mursteinen i kontoret er laget av gjenvunnet glass.

Resirkulert hus på Heggvin

En miljøbedrift som Hias sitter naturligvis i glasshus. Av den grunn har Hias bygget et slikt – på Heggvin. Huset bak renovasjonssjef Bjørn Erik Jønsberg er altså ikke av tre, men av gjenvunnet glass, plastavfall og sagflis.

Det som ser ut som vanlig bordbekledning er 100% resirkulert materiale. Materialet kalles polyfiber, som har plastens materialeegenskaper, samtidig som det ser ut som tre og kan både spikres, sages og males. Kledningen er hul inni og gir derfor god isolasjon, og den er vedlikeholdsfri, forklarer Jønsberg stolt.

– Huset ser rødmalt ut, men det er slett ikke malt, og det behøver heller ikke maling. Så selv om det koster omtrent like mye å bygge av polyfiber som av tre, så vil vi spare mye på vedlikeholdsutgifter, sier han.

SERVICEBYGG

Huset på Heggvin er et servicebygg der du kan legge fra deg alt det problemavfallet du måtte ha hjemme; elektriske apparater, kartonger, farlig avfall, maling, møbler, etc. Inne i gjenbruksrommet kan du se en liten utstilling, og i et hjørne er det stilt ut noen «leca»-blokker... eller?

– Neida, ler Jønsberg. – Det er ikke leca, men glasopor. Slike blokker, som huset er fundamentert på, er også gjenvunnet av glass. Forskjellen er at disse blokkene er 30% lettere og isolerer 20% bedre enn andre tilsvarende produkter, sier Jønsberg.

Han tar oss med inn i et lite kontor i servicebygget – med vakker mursteinsmur på to vegger, en i rød og en i grå murstein. Men synet bedrar igjen – det er slett ikke murstein, men «glasstein», laget av det Norsk Glass-Gjenvinning i Moss samler inn. Hvem vet, kanskje er veggene laget av vinflasker du så brutalt dumpet i glass-containeren for et par år siden?

– Vi vurderte også glassbetong i gulvet, altså betong iblandet glassbiter, som når det slipes ser ut som den vakreste mosaikk. Men på grunn av all trafikken på gulvet valgte vi tradisjonell betong, sier Jønsberg. Ikke rart at han er stolt av huset – bærekraftig som det er, i alle betydninger av ordet.

Vil du lese mer om miljøproduktene huset er bygget av, kan du slå opp på www.polyplank.com og www.glasitt.no

Grunnmuren på servicebygget er bygget av glasopor, som er lettere enn «leca» og isolerer bedre.

Renseanleggene redder Mjøsa

Mangeårig innsats med avløpsrensing hjelper. Tilstanden i Mjøsa er nesten akseptabel.

– Vi er svært nær å innfri målsettingene for algeveksten i Mjøsa, forteller forsker Jarl Eivind Løvik. Løvik er prosjektleder for overvåkingen av Mjøsa med tilløpselver og arbeider på NIVAs Østlandsavdeling.

Rensingen av avløpet ved de store renseanleggene rundt Mjøsa; Hias-reenseanlegget inkludert, er en hovedårsak til den positive utviklingen.

SØKELYS PÅ FOSFOR

I forurensningen av Mjøsa ble det tidlig satt søkelys på fosfor, siden det er en minimumsfaktor for algevekst. Gjennom en periode på knapt 30 år er tilførselen av fosfor fra boligkloakk og industri til Mjøsa redusert med over 80 prosent. (KILDE: Boka «Vannkvaliteten i Mjøsa – før og nå Mjøs-overvåkingen gjennom 25 år» redaktør Ole Nashoug, 1999)

Mye av fosforreduksjonen skjer gjennom avløpsrensingen. Bidragene herfra er spesielt verdifulle siden fosfor fra kloakkavløp er et svært lettligjengelig gjødselstoff for algevekst. Belastningen fra boligkloakk anslås i dag til å utgjøre knapt 15 prosent av fosfortilførselen til Mjøsa.

DE TRE STORE

Ved Mjøsa er det tre store og mange små renseanlegg. De tre store er Hias utenfor Hamar, Lillehammer renseanlegg og Gjøvik renseanlegg. Av disse er Hias størst med rensing tilsvarende avløp fra 92.000 personer. Lillehammer og Gjøvik renseanlegg tar hånd om avløp som tilsvarer henholdsvis 45.000 og 30.000 personer. Alle disse anleggene har meget god virkningsgrad.

– Men for at anleggene skal kunne gjøre jobben sin, er det viktig at flest mulig er tilkoblet offentlige avløpsnett og at ledningsnettene ikke lekker, påpeker Løvik.

Mjøsa er i fin form. Det viser NIVAs overvåking av innsjøen. Forsker Jarl Eivind Løvik er prosjektleder for overvåkingen av Mjøsa med tilløpselver. Foto: Helge Hagen

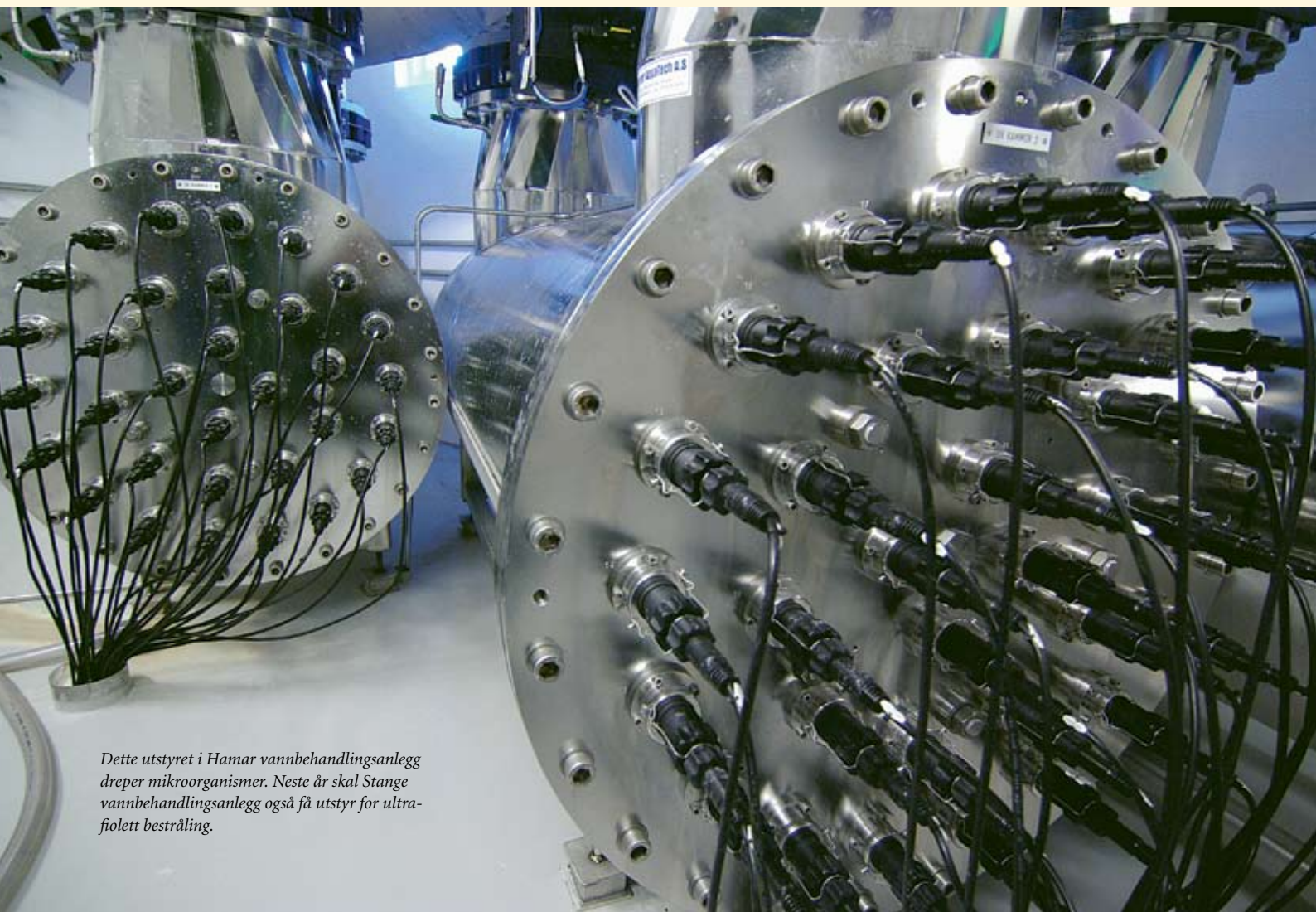
Hias-reenseanlegget

- Fosfor inn i reenseanlegget i 2006: 53 tonn
- Fosfor ut av reenseanlegget i 2006: 2 tonn
- Fjernet mengde fosfor: 51 tonn

Fra kritisk til meget god

Fra rundt 1950 til midten av 1980-årene var Mjøsa i en dårlig biologisk tilstand. Da blågrønnalgen *Tychonema bourrellyi* fikk en kraftig oppblomstring i 1975-76, var situasjonen kritisk. Vurdert ut fra middelkonsentrasjonene av total fosfor i algenes vekstsesong for 2006, kan vannkvaliteten i Mjøsa karakteriseres som meget god.

KILDE: NIVA

Dette utstyret i Hamar vannbehandlingsanlegg dreper mikroorganismer. Neste år skal Stange vannbehandlingsanlegg også få utstyr for ultrafiolett bestråling.

UV-bestråling også i Stange

Helsemyndighetene krever at alt drikkevann skal desinifiseres.

De vanligste metodene i Norge er klorering og UV-bestråling (ultrafiolett lys). Klorering skjer i begge våre vannverk, og for få år siden ble det montert UV-anlegg i Hamar vannbehandlingsanlegg. Neste år vil Stange også få UV-bestråling.

Ettersom mjøsvannet holder høy kvalitet, er det relativt små mengder klor som tilsettes. Derfor er ikke klorsmak et problem, men det tilsettes nok til at bakterier og virus som måtte være i vannet, blir borte. Men klor tar ikke knekken på smittestoffer, som for eksempel Giardia-parasitten som førte til epidemi i Bergen. Det gjør derimot UV-bestråling. – Giardia-epidemien i Bergen var en vekker for bransjen. Med UV-bestråling er vi trygge mot at slikt skal skje hos oss, sier Ove Sander.

SAMME KVALITET

Hamar vannbehandlingsanlegg har altså to desinifikasjonsmetoder i sine «hygieniske barrierer», som det heter på fagspråket. Stange har en, men her er inntak på stort dyp (180 m) godkjent som en barriere.

– Er det ikke grunn til å være litt bekymret når man hører om økt forurensing, sur nedbør, at man helst ikke skal spise stor ørret, om klimaendringer med økt nedbør og avrenning til drikkevannskilden, etc?

– Jo visst er det lett å forstå at folk bekymrer seg over hva som skjer med miljøet. Men Mjøsa overvåkes nøye. Vi har god kontroll på vannet vi distribuerer, sier Sander.

Styrets beretning 2007

HIAS' VIRKSOMHET

Hias IKS er et interkommunalt vann, avløp og renovasjonsselskap som er dannet og eid av kommunene Hamar, Løten, Stange og Ringsaker. Selskapet er organisert som IKS (interkommunalt selskap) etter lov om interkommunale selskaper. Selskapet har kontoradresse i Hamar, men driver forskjellige anlegg og tekniske installasjoner i alle eierkommunene.

Selskapets formål er å anlegge, eie og drive kommunaltekniske fellesanlegg for vann, avløp og renovasjon i de deltagende kommunene. I tillegg kan Hias IKS påta seg andre oppgaver og gå inn med eierandel i andre foretak når dette fremmer selskapets interesse.

Gjennom Driftsassistansen for VA er Hias IKS støttefunksjon på vann- og avløpssektoren for de andre kommunene i Hedmark. Gjennom det heleide datterselskapet Hias Næring AS har Hias IKS organisert skattepliktig og risikoutsatt virksomhet. Hias Drift AS og Hias Miljøpartner AS er heleide datterselskaper av Hias Næring AS. Etter at plastsorteringsanlegget til Hias Drift AS ble nedlagt 1.7.07, driver dette selskapet med utleie av bygg og maskiner til Hias IKS. Hias Miljøpartner AS er i hovedsak et faktureringselskap for skattepliktig virksomhet utført av personale i Hias IKS.

RESULTAT, UTVIKLING OG RISIKO

Hias IKS har i hovedsak inntekter fra salg av vann, rensing av kloakk, drift av gjenvinningsstasjoner og deponi, samt fra innsamling av forbruksavfall i Hamar, Løten, Ringsaker og Stange. Denne virksomheten er basert på langsiktige avtaler med eierkommunene, og er ikke tidsbegrenset.

Inntektene er regulert gjennom særlovgivning og forskrifter («Lov om vann og kloakkavgifter» og «Lov om forurensning») og skal være til selvkost etter «Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalings-tjenester» (KRD 2003). Utvikling i selvkostgraden har vært slik:

	2003	2004	2005	2006	2007
Selvkostgrad pr. år	101,4%	98,5%	100%	97,9%	95,6%
Selvkostgrad akk. fra 2003	101,4%	99,9%	100%	97,9%	93,6%

Hias IKS har i 2007 hatt en omsetning på 125,7 mill. kr, og et regnskapsmessig overskudd på 5 mill. kr. I 2006 var inntekten 117,3 mill. kr og det regnskapsmessige overskuddet 5,6 mill. kr. Overskuddet overføres i sin helhet til egenkapitalen. Egenkapitalen utgjør 64,3% av de totale eiendelene og likviditeten er meget god.

Konsernet har hatt en omsetning på 136,3 mill. kr, og et overskudd på 7,9 mill. kr. Tilsvarende tall i 2006 var 130,4 mill. kr og 6,7 mill. kr. Egenkapitalprosenten i konsernet er på 64,4% og likviditeten er meget god.

Siden prisene til eierkommunene er basert på selvkost, vil risikoen knyttet til fremtidige resultater i Hias IKS være liten. Selvkostgraden er rentesensitiv, hvilket innebærer at større svingninger i rentemarkedet får konsekvenser for prisen Hias kan levere tjenester til, uavhengig av lånebelastning.

Eventuelle usikkerheter for øvrig er først og fremst knyttet opp mot endringer i eksterne rammebetingelser. Konsekvensen av slike endringer vil imidlertid hovedsakelig være endrede priser til kunder, ikke endringer i selskapets resultat og balanse. I 2009 blir det forbudt å deponere organisk avfall. Dette får konsekvenser for driften av avfallsdeponi på Heggvin. Det er for øvrig på det nåværende tidspunkt ingen kjente forhold som vil ha vesentlig påvirkning på selskapets utvikling fremover.

Gjennom IKS-loven er eierkommunene solidarisk ansvarlig for selskapets forpliktelser. Eierkommunene utgjør også det vesentligste av kundegrnlaget for selskapet. Eierkommunenes andel av omsetning og kundefordringer pr. 31.12.07 utgjorde henholdsvis 76,4% og 66,2%. Kredittrisikoen ansees derfor å være svært lav. Selskapet er til en viss grad eksponert mot endringer i rentenivået, da selskapets gjeld har flytende rente. Selskapet har utarbeidet en finansstrategi, som setter rammer for forvaltning av kapital.

KPMG gjennomførte i 2007 på vegne av eierkommunene en selskapskontroll. Resultatet av selskapskontrollen var meget god, og det ble ikke funnet feil i dokumentasjon, rutiner eller lignende.

FORTSATT DRIFT

Årsregnskapet for 2007 er satt under forutsetning av fortsatt drift. Det bekreftes herved at forutsetningen for fortsatt drift er tilstede.

ARBEIDSMILJØ

Selskapet er opptatt av å legge til rette for et godt arbeidsmiljø. Rekrutteringen til bransjen er lav og et godt arbeidsmiljø er en viktig konkurransefaktor for Hias. Selskapet arbeider for øvrig aktivt med rekruttering, gjennom deltakelse i Vikinglaugets trainéoordning, gjennom å legge til rette internt, være pådriver i forhold til å få til et deltids ingeniørstudie på Gjøvik, og å delta med lærekrefter på Norsk Vann sine kurs. Det vil i 2008 bli gjennomført arbeidsmiljøundersøkelse.

Det har vært rapportert én arbeidsulykke med personskade i 2007. Det totale sykefraværet i 2007 var 4,16 % hvorav 1,24 % var langtidsfravær, mot henholdsvis 5,72 % og 1,4 % i 2006. Sykefraværet har hatt en positiv utvikling de siste årene.

LIKESTILLING

Selskapet har ved utgangen av 2007 55 ansatte. Av disse er 16 kvinner og 39 menn.

Det er ikke satt i gang spesielle tiltak for å fremme likestilling i 2007. Ved ansettelser til avdelinger hvor ett kjønn er overrepresentert, vil vi, dersom kvalifikasjonene for øvrig er like gode, foretrekke det kjønn som er underrepresentert. Vi har ansatt to kvinnelige driftsoperatører på gjenvinningsstasjoner i 2007.

YTRE MILJØ

Hias IKS er en miljøbedrift med ansvar for å ivareta det ytre miljø på vann, avløp og renovasjonssiden, og er således en betydelig bidragsyter for opprettholdelse av et godt ytre miljø. Virksomheten er underlagt lovverk og

konsesjonsvilkår som selskapet opererer innenfor. Selskapet er sertifisert etter ISO 14001, og arbeider således kontinuerlig med forbedringer i et miljøperspektiv. Det utarbeides hvert år egen miljørapport. Det er i 2007 ikke rapportert om hendelser i driften som har hatt negative konsekvenser for miljøet.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET OG RESULTATDISPONERING

Etter styrets oppfatning gir fremlagt resultatregnskap og balanse med noter et riktig bilde av virksomhetens resultat for 2007, og økonomiske stilling ved årsskiftet. Det er ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets slutt som er av betydning for bedømmelsen av regnskapet.

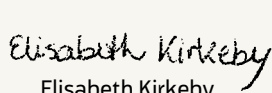
Hamar, den 14.3.08
Styret for Hias IKS

Kristin Malonæs

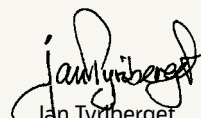

Morten Finborud

Kjersti Hoff

Ole Johan Hjeltnstad

Elisabeth Kirkeby

Roy Rindal

Jan Tyrberget
Styreleder

Ernst Øygarden
Administrerende direktør

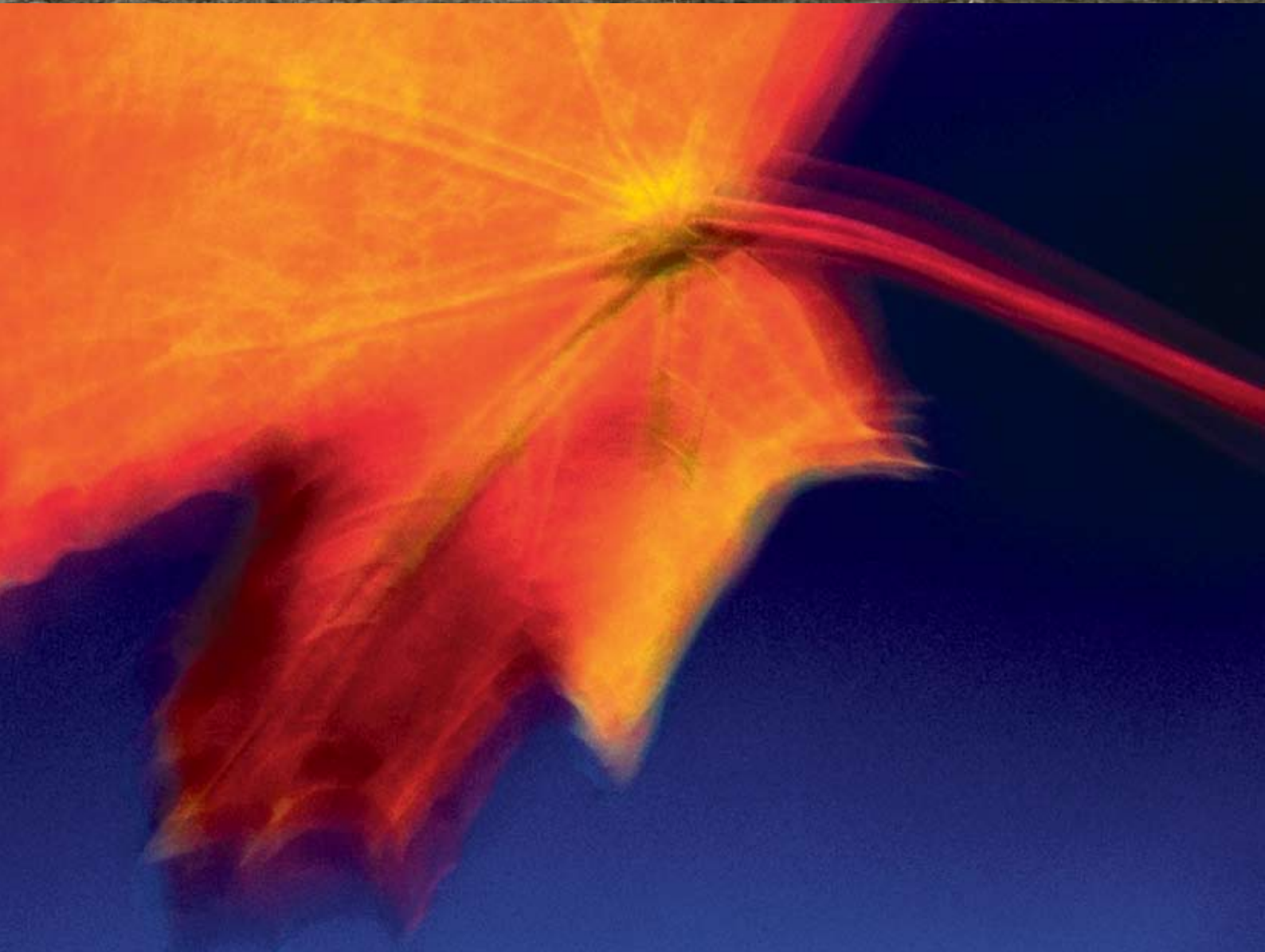
Styret i Hias, fra venstre Elisabeth Kirkeby, Roy Rindal, Kristin Malonæs, Morten Finborud, Jan Tyrberget, Ernst Øygarden, Kjersti Hoff og Ole Johan Hjeltnstad.

Takker de ansatte ...

Styret i Hias takker de ansatte for flott innsats i året som har gått!

Resultatregnskap

Beløp i hele tusen kroner

Hias IKS regnskap 2006	Hias IKS regnskap 2007	Hias IKS rev. budsjett 2007		Note	Konsern regnskap 2007	Konsern regnskap 2006
115 904	124 239	121 957	Salgsinntekt	2	128 597	128 402
1 433	1 422	1 125	Annen driftsinntekt		7 705	2 019
117 337	125 662	123 082	Sum driftsinntekt		136 302	130 421
-	-	-	Varekostnad		2 171	6 710
28 047	32 024	30 486	Lønnskostnad	5, 6	32 791	29 176
13 695	13 978	14 180	Avskrivninger	7	18 325	15 874
69 753	73 990	72 509	Annen driftskostnad	3	74 518	71 371
-40	14	-	Tap på fordringer	1	14	-40
111 455	120 006	117 174	Sum driftskostnad		127 818	123 090
5 883	5 656	5 908	DRIFTSRESULTAT		8 484	7 331
1 486	2 295	1 921	Finansinntekt		3 506	1 971
1 797	2 946	2 876	Finanskostnad	13	3 231	2 265
-311	-651	-955	Sum finansinntekt/-kostnad		274	-294
5 572	5 005	4 953	RESULTAT FØR SKATT		8 758	7 037
0	0	0	Skattekostnad	16	809	347
5 572	5 005	4 953	ÅRSRESULTAT		7 949	6 690

Balanse

Beløp i hele tusen kroner

Hias IKS 31.12.2006	Hias IKS 31.12.2007		Note	Konsern 31.12.2007	Konsern 31.12.2006
EIENDELER					
-	-	Utsatt skattefordel		-	141
-	-	Sum immaterielle eiendeler		-	141
46 806	45 255	Bygninger og bygningsmessige anlegg		47 046	49 689
77 935	76 727	Ledningsnett, grøfter o.l.		76 727	77 935
7 794	7 708	Utearealer, plasser o.l.		7 708	7 794
20 893	19 440	Maskiner og anlegg		20 930	25 638
3 953	3 242	Biler, transport- og anleggsmaskiner		3 242	3 953
4 608	4 863	Utstyr og inventar		4 863	4 608
485	1 690	Verktøy og tekniske installasjoner		1 690	485
2 266	2 202	Edb-utstyr og andre kontormaskiner		2 202	2 266
8 173	24 130	Anlegg under utførelse		24 130	8 173
172 913	185 257	Sum varige driftsmidler	7	188 538	180 541
8 000	8 000	Investering i datterselskap	10	-	-
20 867	23 319	Investering i aksjer og andeler	9	28 381	25 999
28 867	31 319	Sum finansielle anleggsmidler		28 381	25 999
201 780	216 576	Sum anleggsmidler		216 919	206 681
13 459	16 538	Kundefordringer	11	17 337	15 320
617	584	Andre fordringer	11	584	905
23 912	25 291	Kortsiktige finansinvesteringer	12	25 291	23 912
28 665	11 393	Bankinskudd, kontanter og lignende	4	16 672	35 031
66 653	53 807	Sum omløpsmidler		59 884	75 168
268 433	270 383	SUM EIENDELER		276 803	281 849
EGENKAPITAL OG GJELD					
20 000	20 000	Inskutt egenkapital	17	20 000	20 000
148 795	153 800	Annen egenkapital	17	158 372	150 423
168 795	173 800	Sum egenkapital		178 372	170 423
15 104	17 523	Avsetning til forpliktelser	6, 14, 16	17 793	15 116
66 062	59 154	Gjeld til kredittinstitusjoner	13, 15	59 956	74 068
81 166	76 677	Sum langsiktig gjeld		77 749	89 184
10 720	11 189	Leverandørgjeld		11 038	11 767
-	-	Betalbar skatt	16	428	182
2 661	3 476	Skyldige offentlige avgifter		3 726	3 109
5 090	5 240	Annen kortsiktig gjeld		5 490	7 184
18 472	19 905	Sum kortsiktig gjeld		20 682	22 242
99 638	96 582	Sum gjeld		98 431	111 426
268 433	270 383	SUM EGENKAPITAL OG GJELD		276 803	281 849

Noter

Beløp oppgis i hele tusen kroner hvis ikke annet spesifiseres.

Note 1 – Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Selskapet har ikke endret anvendelsen av regnskapsprinsipper i 2007.

HOVEDREGEL FOR VURDERING OG KLASIFISERING AV EIENDELER OG GJELD

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk, er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, er alltid klassifisert som omløpsmiddel. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet ikke forventes å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Kortsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendringer.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler avskrives over forventet økonomisk levetid. Avskrivningene er fordelt lineært over antatt økonomisk levetid. Aktiveringer vedrørende investeringer i de leide administrasjonslokalene avskrives lineært over leiekontraktens varighet.

FORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning for forventet tap. Avsetning til tap gjøres ut fra en individuell vurdering av fordringene.

ANLEGGSAKSJER- OG ANDELER

Anleggsaksjer- og andeler er balanseført til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke er forbigående. Mottatt utbytte og andre overskuddsutdelinger fra selskapene inntektsføres som finansinntekt.

AKSJER I DATTERSELSKAP

Aksjer i datterselskap er vurdert til kostpris i morselskaps regnskap. I konsernregnskapet er datterselskapet konsolidert i sin helhet.

MARKEDSBASERTE FINANSIELLE OMLØPSMIDLER

Markedsbaserte finansielle omløpsmidler som tilfredsstillende kravene til en handelsportefølje er vurdert til virkelig verdi på balansedagen.

PENSJONSFORPLIKTELSE

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om tjenstepensjon. Tariffestet kollektiv tjenstepensjonsordning tilfredsstillende kravene i lov om tjenstepensjon. Selskapet fører pensjonsforpliktelsene netto.

Selskapets pensjonsansvar er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse. Denne ordningen gir en definert ytelse i forhold til tariffavtalen i kommunal sektor.

SKATTER

Skatter kostnadsføres når de påløper, slik at skattekostnaden er knyttet til regnskapsmessig resultat før skatt. Skattekostnaden består av betalbar skatt, utsatt skatt og utsatt skattefordel i datterselskapenes regnskaper. Morselskapet er ikke skattepliktig.

KONSERNDANNELSE/KONSOLIDERING

I konsernregnskapet til Hias IKS inngår morselskapet Hias IKS og datterselskapet Hias Næring AS med sine datterselskaper Hias Miljøpartner AS og Hias Drift AS. Alle datterselskapene er heleide. Ved konsolidering er bokført verdi av aksjer i datterselskapet eliminert mot egenkapitalen. Alle øvrige konserninterne transaksjoner er eliminert ved konsolideringen. Datterselskapene benytter de samme regnskapsprinsipper som morselskapet. I notene til årsregnskapet er regnskapstallene spesifisert på morselskap og konsern, der hvor tallene er forskjellige.

Note 2 – Driftsinntekter fordelt på virksomhetsområder

	Morselskap		Konsern	
	2006	2007	2006	2007
Vann	15 526	15 879	15 526	15 879
Avløp	32 552	33 647	32 552	33 647
Renovasjon	60 238	67 770	59 194	67 770
Driftsassistansen	2 571	2 744	2 571	2 744
Andre	6 451	5 622	20 577	16 263
Sum	117 338	125 662	130 421	136 302

Note 3 – Andre driftskostnader (poster som er sammenslått)

	Morselskap		Konsern	
	2006	2007	2006	2007
Materialer og fremmedytelser	11 894	12 393	12 065	12 455
Frakt og transport	14 841	17 985	14 850	18 041
Lokaler og områder	14 104	14 672	14 203	14 689
Leie maskiner, inventar og lignende	566	668	566	588
Kjøp verktøy, inventar og driftsmaterialer	8 814	9 286	9 013	9 434
Reparasjoner og vedlikehold	7 487	6 752	7 832	7 097
Fremmede tjenester	5 565	5 496	6 404	5 464
Kontorkostnad, telefon og porto	2 546	2 944	2 555	2 945
Transportmidler	816	1 042	881	974
Reise, salg, kontingenter, forsikringer og diverse	3 717	3 968	3 600	4 046
Aktiverte interne kostnader	(598)	(1 217)	(598)	(1 217)
Sum	69 753	73 990	71 371	74 517

Note 4 – Bankinnskudd, kontanter og lignende

HIAS IKS

I beløpet bankinnskudd, kontanter og lignende inngår kr 1 175 238 i bundne bankinnskudd i forbindelse med skattetrekk.

KONSERN

I beløpet bankinnskudd, kontanter og lignende inngår kr 1 202 680 i bundne bankinnskudd i forbindelse med skattetrekk.

Note 5 – Lønnskostnader ansatte, godtgjørelser m.m.

	Morselskap		Konsern	
	2006	2007	2006	2007
Lønninger	21.592	23.732	22.491	24.334
Folketrygdavgift	2.992	3.389	3.120	3.473
Pensjonskostnader	2.721	4.027	2.815	4.097
Andre ytelser	741	877	749	887
Sum	28.046	32.024	29.176	32.791

Gjennomsnittlig antall ansatte: 57 i morselskapet. I datter var det 3 i 1. halvår men ingen ansatte ved utgangen av året.

Ytelser til ledende personer – Morselskap	Adm. direktør	Styre/ rep.skap	Revisor	Morselskap	Konsern
Lønn og styregodtgjørelse for heleide datterselskaper	808	317	Revisjon	66	110
Pensjonsutgifter (innbetalt premie)	232		Bistand	16	44
Annen godtgjørelse	10				

Note 6 – Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser

TJENESTEPENSJON

Foretakets pensjonsansvar i forhold til den ordinære tariffestede kollektiv tjenstepensjonsordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal landspensjonskasse og omfatter 57 ansatte pr. 31.12.2007. Tjenstepensjonsordningen gir ved full opptjening en alderspensjon som sammen med folketrygdens ytelser utgjør en samlet bruttopensjon på 66 % av pensjonsgrunnlaget. I tjenstepensjonsordningen inngår også uføre-, ektefelle-, barnpensjon og AFP/tidligpensjon. Disse ytelsene samordnes med pensjoner som utbetales fra folketrygden. Tjenstepensjonsordningen i KLP er etter Norsk Regnskapsstandard nr. 6 definert som en multiemployer plan. Hias har balanseført sin andel av totale pensjonsforpliktelser, og resultatført årets pensjonskostnad. Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene.

AKTUARMESSIGE FORUTSETNINGER:

Med hensyn til dødelighet og uførhet m.v. er det benyttet forutsetninger som i KLP's forsikringstekniske beregningsgrunnlag. For øvrig er følgende forutsetninger lagt til grunn;

Årlig avkastning	6,3 %
Diskonteringsrente	6,0 %
Årlig lønnsvekst	4,5 %
Årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp	4,25 %

Pensjonskostnader	Morselskap		Konsern	
	2006	2007	2006	2007
Nåverdien av årets opptjening	2 325	2 650	2 416	2 716
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	1 867	2 663	1 871	2 669
Forventet avkastning av pensjonsmidlene	-1 768	-2 033	-1 770	-2 037
Resultatført estimatavvik	200	541	204	541
Administrasjonskostnader	129	168	129	172
Arbeidsgiveravgift	338	431	350	440
Ansattes egenandel	-369	-393	-384	-404
Periodens pensjonskostnad	2 721	4 027	2 815	4 097
Pensjonsforpliktelse	2006	2007	2006	2007
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	38 431	49 517	38 471	49 629
Pensjonsmidler	31 972	33 833	32 007	33 919
Netto pensjonsforpliktelse ekskl. aga.	6 459	15 684	6 464	15 710
Arbeidsgiveravgift	911	2 211	911	2 215
Netto pensjonsforpliktelse inkl. aga.	7 369	17 896	7 375	17 925
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-7 266	-16 873	(7 260)	(16 867)
Netto pensjonsforpliktelse inkl. aga	104	1 023	115	1 058

Note 7 – Varige driftsmidler

	Anskaffelses- kostnader pr. 01.01.07	Tilgang	Avgang	Av- og nedskr.	Bokført verdi 31.12.07
MORSELSKAP					
VANN					
Bygningsmessige anlegg	24 043	23	-	538	9 067
Ledningsnett, grøfter o.l.	79 770	10 221	-	1 924	48 148
Tomter	-	236	-	-	236
Maskiner og anlegg	15 494	570	-	316	4 521
Utstyr og inventar	322	-	-	7	32
Verktøy og tekniske installasjoner	306	217	-	30	492
SUM	119 935	11 267	-	2 815	62 497
AVLØP					
Bygningsmessige anlegg	69 389	-	-	2 144	27 316
Ledningsnett, grøfter o.l.	58 235	1 100	-	1 458	25 361
Utearealer, plasser o.l.	740	-	-	18	158
Maskiner og anlegg	86 388	6 809	-	2 268	8 043
Utstyr og inventar	23	-	-	1	22
Verktøy og tekniske installasjoner	1 143	1 345	-	98	1 019
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	256	949	-	-	-
SUM	216 175	10 203	-	5 987	61 919
VANN OG AVLØP FELLES					
Bygningsmessige anlegg	-	425	-	10	415
Person-, vare- og lastebiler	2 095	-	-	162	527
Transport- og anleggsmaskiner	589	-	-	43	244
Utstyr og inventar	1 258	-	-	71	1 265
Verktøy og tekniske installasjoner	814	176	-	81	163
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	166	191	45	57	194
SUM	4 923	791	45	423	2 808
RENOVASJON					
Bygningsmessige anlegg	29 575	2 560	-	1 384	8 456
Ledningsnett, grøfter o.l.	8 665	-	-	425	3 218
Utearealer, plasser o.l.	12 018	74	-	439	7 314
Maskiner og anlegg	11 344	-	-	732	6 875
Person-, vare- og lastebiler	1 276	140	-	127	720
Transport- og anleggsmaskiner	8 942	-	452	295	1 548
Utstyr og inventar	7 193	725	-	436	1 882
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	648	128	-	130	386
SUM	79 661	3 627	452	3 968	30 398
ADMINISTRASJON					
Person-, vare- og lastebiler	257	-	-	32	203
Utstyr og inventar	2 435	16	-	170	1 663
Verktøy og tekniske installasjoner	51	-	-	10	16
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	5 709	725	292	572	1 622
SUM	8 453	741	292	784	3 505
TOTALT	429 146	26 628	789	13 977	161 127
Anlegg under utførelse	8 173				24 130
KONSERN					
TOTALT	440 041	26 630	789	18 324	164 408
Anlegg under utførelse	8 173				24 130

Note 8 – Investering og finansiering

	Morselskap		Konsern	
	2006	2007	2006	2007
Investeringer i varige driftsmidler	17 897	26 628	17 897	26 628
Utlån, kjøp av aksjer og andeler	3 629	2 452	3 889	2 452
Sum investeringer	21 526	29 080	21 786	29 080
Bruk av lån	-	-	-	-
Salg av fast eiendom	88	355	88	355
Tilskudd og refusjon vedr. investering	-	-	-	-
Mottatt avdrag utlån, salg aksjer og andeler	-	-	-	14
Egenkapitalfinansierte investeringer	21 438	28 725	21 698	28 711
Sum finansiering	21 526	29 080	21 786	29 080

Note 9 – Aksjer i andre foretak

(Beløp i hele kroner)

Morselskap	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende	Balanseverdi
Hamar-regionen Fjernvarme AS	39 000 000	220 000	100	10 143 000
Mjøsanlegget AS	5 000 000	2 230	1 000	12 318 200
KLP				857 641
Sum				23 318 841
Øvrig i konsernet	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende	Balanseverdi
Miljøför Hedmark og Oppland AS	1 756 267	297 749	1	266 000
Rekom AS	2 349 500	172	500	310 492
Bekkeliveien 2 AS	3 550 560	882 000	0,48	423 360
Fredvang Eiendom AS	7 500 000	24 999	100	2 509 899
Østlandet Gjenvinning AS	5 000 000	17 500	100	1 499 000
Fiber Nor AS	400 000	100	1000	53 000
Sum				5 061 751
Totalt konsern				28 380 592

Note 10 – Investering i datterselskap

(Beløp i hele kroner)

Datterselskap	Stiftelsesår	Kontoradr.	Eierandel	Pålydende	Aksjekapital
Hias Næring AS	2003	Hamar	100 %	100	8 000 000
Datterselskap av Hias Næring AS	Stiftelsesår	Kontoradr.	Eierandel	Pålydende	Aksjekapital
Hias Miljøpartner AS	2002	Hamar	100 %	100	100 000
Hias Drift AS	2005	Hamar	100 %	1 000	1 000 000

Note 11 – Mellomværende med selskap i samme konsern mv.

	31.12.06	31.12.07
Datterselskap	-	-
Øvrige selskap i konsernet	198	165

Note 12 – Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi	Markeds- verdi	Res. ført verdiendring	Realisert gevinst
Pengemarkedsfond	5 700	6 655	6 655	273	-
Hedgefond	2 849	3 523	3 523	262	-
Obligasjonsfond	12 357	15 114	15 144	844	-
Sum	20 906	25 291	25 291	1 379	-

Note 13 – Langsiktig gjeld

Opplysninger om lån fra kredittinstitusjoner

Långiver/lån nr.	Oppr. lån	Oppt. år/ siste avdrag	Restgjeld 01.01.07	Renter 2007	Avdrag/inn- løsning 2007	Restgjeld 31.12.07
MORSELSKAP						
VANN						
NKB-19920725	67 000	1992/2012	22 333	965	3 722	18 611
NKB-20060170	14 000	2006/2026	13 781	639	438	13 344
NKB-20060171	10 000	2006/2026	9 815	454	370	9 444
Sum			45 929	2 057	4 530	41 399
AVLØP						
NKB-19910145	11 400	1989/2009	1 582	56	633	949
NKB-20030776	16 219	2003/2023	13 423	612	790	12 634
Sum			15 006	668	1 423	13 583
RENOVASJON						
NKB-6471009	12 600	1988/2008	1 050	32	700	350
NKB-6471010	300	1989/2008	23	1	17	6
NKB-20030776	4 899	2003/2023	4 054	185	239	3 816
Sum			5 127	217	955	4 172
Sum total			66 062	2 942	6 908	59 154
ØVRIG KONSERN						
Hias Drift						
Sparebanken Hedmark	10 865	2005/2010	8 006	231	7 204	802
Sum total øvrig konsern			8 006	231	7 204	802
Sum total konsern			74 068	3 173	14 112	59 956

Gjeld som forfaller mer enn 5 år etter regnskapsårets slutt.

Morselskap / Konsern	2006	2007
Gjeld til kredittinstitusjoner	36 198	29 290

Alle lån er serielån med like avdrag hvert år.

Note 14 – Andre avsetninger for fremtidige forpliktelser

	2007
Avsetning for etterdrift av deponi på Heggvin	1 500
Sum	1 500

Selskapets konsesjon forplikter Hias IKS til å drifte deponiet Heggvin i 30 år etter at deponiet er nedlagt. Hias IKS har beregnet at de årlige etterdriftskostnadene

vil være i størrelsesorden kr 1 500 000 i samsvar med anslått estimat. Det er stor usikkerhet om varigheten på deponiets ordinære driftstid. Det er foretatt en gjennomgang av estimatet for etterdriftskostnader i 2002. Samlet er det pr. 31.12.2007 avsatt kr 16 500 000 til etterdrift. Kr 4 303 000 av etterdriftsavsetningene er plassert i Hamar-Regionen Fjernvarme AS.

Note 15 – Pantestillelser og garantier mv.

Deltakerkommune Hamar, Stange, Ringsaker og Løten har stilt garantier for selskapets gjeld gjennom selskapsavtalen.

Note 16 – Skatt

Årets skattekostnad refererer seg til datterselskapene og fremkommer slik;

	2006	2007
KONSERN		
Netto midlertidige forskjeller	(504)	859
Grunnlag for utsatt skattefordel i balansen	(504)	859
Utsatt skattefordel i balansen	(141)	240
Resultat før skattekostnad	1 863	4 129
Permanente forskjeller	100	10
Endring i midlertidige forskjeller	936	(1 363)
Fremførbart underskudd	(1 469)	-
Opptjent aksjeutbytte	(725)	(1 247)
Årets skattegrunnlag	706	1 529
Betalbar skatt 2007	197	428
Endring utsatt skatt	148	382
Årets skattekostnad	345	810

Note 17 – Endringer i egenkapital

	Opptjent egenkapital	Innskutt egenkapital	Sum
MORSELSKAP			
Egenkapital pr 31.12.2006	148 795	20 000	168 795
Årsresultat	5 005	-	5 005
Egenkapital pr 31.12.2007	153 800	20 000	173 800
KONSERN			
Egenkapital pr 31.12.2006	150 423	20 000	170 423
Årsresultat	7 949	-	7 949
Egenkapital pr 31.12.2007	158 372	20 000	178 372

Note 18 – Kontantstrømanalyse

Hias IKS 2006	Hias IKS 2007		Note	Konsern 31.12.2007	Konsern 31.12.2006
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter					
5 572	5 005	Resultat før skattekostnad		8 758	7 037
-	-	Periodens betalte skatt	16	-198	-94
-6	-73	Gevinst/tap ved salg av anleggsmidler		-66	-6
-	706	Poster klassifisert som investering eller finansaktiv.	12	-1 379	-867
13 695	13 978	Ordinære avskrivninger	7	18 375	15 874
-450	919	Endring i forpliktelser	6	937	-438
1 573	-3 078	Endring i kundefordringer		-1 451	694
2 279	468	Endring i leverandørgjeld		-930	2 910
-418	2 497	Endring i andre tidsavgrensingsposter	14	470	570
21 539	18 338	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		24 516	25 680
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter					
88	355	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	7, 8	355	88
-17 886	-26 604	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	7, 8	-26 604	-17 886
-3 629	-2 452	Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foretak		-2 452	-3 629
-21 426	-28 701	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-28 687	-21 426
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter					
24 000	-	Innbetalinger fra ny langsiktig gjeld		-	24 000
-6 505	-6 908	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	13	-14 112	-8 792
-	-	Utbetaling av utbytte		-75	-
17 495	-6 908	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-14 187	15 208
17 608	-17 271	Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		-18 358	19 461
11 056	28 665	Kontanter og kontantekvivalenter pr. 01.01.		35 031	15 570
28 664	11 393	Kontanter og kontantekvivalenter pr. 31.12	4	16 673	35 031

Hias IKS
v/representantskapet

REVISJONSBERETNING FOR 2007

Vi har revidert årsregnskapet for Hias IKS for regnskapsåret 2007, som viser et overskudd på 5,005 mill.kroner for morselskapet og et overskudd på 7,949 mill.kroner for konsernet. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet. Årsregnskapet består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømpoppstilling og noteopplysninger. Konsernregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømpoppstilling og noteopplysninger. Regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i lov om interkommunale selskaper med tilhørende regnskapsbestemmelser i forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god regnskapsskikk i Norge, er anvendt ved utarbeidelsen av regnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og administrerende direktør. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til kravene i lov om interkommunale selskaper.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvise bilde av selskapets og konsernets økonomiske stilling 31. desember 2007 og for resultatet og kontantstrømmene i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Hamar, 4. april 2008

Morten Alm Birkelid
Morten Alm Birkelid
revisjonssjef

Reidun Vie
Reidun Vie
revisor

Hedmark Revisjon IKS

Besøksadresse
Hovedkontor Hamar:
Furnesveien 67

www.hedmark-revisjon.no

Besøksadresse
Kontor Elverum:
Storgata 17

Hias IKS
Vangsvegen 143
2317 Hamar

Telefon 62 54 37 00 (kl 0800-1500)
e-post post@hias.no
web www.hias.no